

PREOTULU ROMANU.

DIURNALU BESERICESCU

SCOLASTECU si LITERARIU.

Buzele preotului voru pazi scientia si lege
voru cercá din gur'a lui. *Malachia c. II. v. 7.*

Nrulu 1.

Januaru.

Anulu 1881.

Referinti'a si pusetiunea besericeii facia cu statulu.*)

*Desvoltarea referintieloru in tempulu mai nou — preste totu si
cu deschilinire in Austro-Ungari'a.*

Pre cându ideele de statu succesive de a restringe beseric'a in drepturile sale — urmandu-se un'a pe alt'a se desvoltara pana la acelu gradu alu nesuintieloru contrarie potestatii besericescii, incátu actiunea cautà se nasca reactiune si beseric'a nu mai potea se taca ci se-si radice si mai ageru viersulu seu in interesulu demnitatii, a chiamarei si a drepturiloru sale scotiendu cu puterea adeverulei dedusu din principiulu evangelicu si potentiatu prin sirulu fapteloru istorice drepturile sale si tienendu rostu cu sistemulu pretensiuniloru statului, — pasí la midilocu ide'a seculu nostru XIX — ideea libertatii si aureola acesteia 'si estinse radiele sale si in partea besericeii. Inceputulu se fece mai antaiu in Belgiu pre la an. 1830 cu stergerea placetului reg. si comunicatiunea libera cu scaunulu pontificiu¹⁾; opiniunile despre universalitatea libertatii religionaria si independenti'a besericésca²⁾ trecundu si in Prusi'a Fridericu Wilhelmu IV stergându placetulu cu ordinatiunile referitorie la clu redede besericeii libertatea³⁾; pre acést'a urmandu numai de-

*) A se vedé „Preotulu Romanu“ Anulu 1880, Nrii 7, 9, 10 si 11.

1) Constit. belgic. §. 14, 19, 24 fbr. 1831.

2) Walter o. c. §. 47. n. 1—7.

3) Cercul. ministr. 1 jan. 1841.

câtu Bavaria⁴⁾ urmandu apoi anulu 1848 principiulu libertatii religiuinaria se latf preste tôte staturile si prin pasirea pre faia solidaria a episcopatului (cat.)⁵⁾ succese besericea a-si eluptá independenti'a in tôte partile, in puina mesura pâna si in Greci'a⁶⁾ in Romani'a⁷⁾ si in Turci'a⁸⁾ remanendu numai in Rusi'a sistem'a persecutiunale faia cu alte confesiuni.⁹⁾ Dupa acestu cursu alu lucrurilor de nou a inceputu a luá faia nefavoritoria in tempulu nostru mai alesu prin introducerea luptei de cultura — Kulturkampf — in Germani'a — si prin falsulu liberalismu ce graseza in Itali'a¹⁰⁾ Belgi'a si Franci'a.

In speialu la patri'a nóstra devenise beseric'a prin introducerea placetului regiu¹¹⁾ si prin nesuintiele imperatului Josefu II cu febronianismulu si succesivu cu Josefismulu seu¹²⁾ aprópe de a imbracá unu caracteru schismaticu¹³⁾,

4) Cercul. minist. 15 mart, 1841.

5) Brühl. Acta. eccles. f. I. University Library Cluj

6) Protocol. confer. de Londr'a din 4 febr. 1830. ordinat. reg. din 10 febr. 1833. Conf. §. 42.

7) Conf. §. 47, 1.

8) Hatti-homayum Sultanului Ab-dul-Meschid din 18 febr. 1856 promite crestiniloru libertate religiuinaria si egalitatea drepturiloru politice. (Conf. Eichmann reform. imp. osm. Berlin 1858) inse in fapta nu prea multu se implinesce, pentru-cá autoritatile turcesci nici ordinatiunile Sultanului nu le iau in consideratiune faia cu spiritulu Coranului, care raja-iloru (necredintiosiloru) le denégra demnitatea inaintea legei. Conf. si anulu 1839 si 1853 hattischerif-ulu din chiosculu tulipaniloru. Magyar igazságügy 1880. T. XIII. f. IV. aprilie.

9) Ucasurile de mai nainte au fostu numai promisiuni fora de resultatu. Conf. §. 41.

10) Conf. Magyar áll. Nr. 141 din 1878. Program'a de actiune a catoliciloru italiani.

11) Zeitschrift f. Kath. Theol. II. H.

12) Conf. §. 61—62.

13) Hergenröther II. 2. p. 863.

in acésta direptiune incepuse a urmá si Franciscu I, inse mai tardíu 'si schimbá pusetiunea si urmatoriulu lui Ferdinandu V incercase a restaurá éra si bun'a intielegere cu scaunulu papale fácia cu beseric'a apusena, cu atátu mai vertosu dupa ce fácia cu formarea acelu pretensiuni ale statulu a esistatu totu-de-un'a opusetiunea principiulu de independentia si dela conferinti'a nationale din Francoforte 11 sept. 1848 se desvoltá totu mai tare si in Austri'a. In fine pasíndu pre tronu Majestatea S'a Franciscu Iosefu I prin constitu-tiunea din 4 martiu 1849 se promise serbatoresce libertatea besericei éra la anulu 1850 18 aprile redandu-se drepturile besericei in intregu imperiulu se sterse si placetulu regiu, urmandu apoi concordatulu la anulu 1855 18 augustu dupa actele conferintiei eppiloru din 1856 s'a publicatu la anulu 1859 constitutiunea de organisatiune libera (1 sept.) si egalea indreptatíre a tuturoru confesiuniloru.¹⁴⁾

In urm'a acestoru dispusetiuni confesiuniloru se deschise unu campu mai liberu si prin instructiunea pentru judeciele eclesiastice matrimoniali, fácia cu propunerea studioloru teologice, cu casatoriéle micste, se vedeau a fi complanate unele relatiuni intre beserica si intre statu desí cu multe concesii din partea besericei. Ba prin ordinatiunea din 1863 10 februaru conforma decisiunei din 3 oct. 1858 baseta pre concordatu statorise si in privinti'a administratiunei averiloru indestulindu-se din partea regimulu cu substernerea simpla a ratiuniloru. Ci cu tóte cá inca in Constitutiunea din 4 martiu 1849 se edíce libertatea confesiuniloru recepte, totusi in patri'a nóstra au inceputu a opune cá concordatulu ar' derogá celorualalte confesiuni; opusetiunea firesce a fostu

¹⁴⁾ Diplom. imp. din 20 opt. 1863 Die Gleichheit Unserer Unterthanen vor dem Gesetze, die Allen verbürgte freie Religions-übung.

nefundata, că-ci libertatea confesiunale avuta încă înainte de concordatu, se asigură de nou, și după aceea, prin patent'a din 1 sept^r 1859 și ordinat. ministr. din 4 decembrie 1860.

Cu atât mai puțin a derogatu concordatul drepturilor maiestatică, deora-ce acest'a nu a ținutu la altu-cev'a decâtu a asigura drepturile cele străvechi ale bisericii precum și le-a pastratu și dela pacea Westfalica încôce conformu principiilor de dreptu ecles. Ma concordatul se vede a fi concesu statului foarte multu, candu nu numai supuse precleru sub jurisdicțiunea civilă în cele procesuale (art. 13), 14) dându statului dreptulu de a decide în cazuri de succesiune (12) concediendu cointelegerea în fundarea, dismembrarea și împreunarea parochielor (4), convoierea la radicarea dieceselor (18) completarea episcopatelor (19) denumirea membrilor capitulari (22) cu excepțiunea staturilor rezervate pontificelui, întervenirea la intrarea în ordurele religioase (28) și la venitele intercalare (art. 31—33) și alt.

În estu modu se dezvoltara lucrurile în partea Austriei. Antipathiele mersera mai departe, până candu în fine la an. 1861/2 prin asié numitul edietu religiunariu Mühlfeldianu se făcu primul pasu spre a delatura concordatul proiectandu legea de a stabili principiile și prescriesele referitorie la relațiunile religiunarie în genere și în specie la biserică și confesiunile reprezentate în senatul imper. ¹⁵⁾ în urma acestor'a emana în 21 dec. 1867 legea fundamentale de statu, care în articolulu 15 confere fiacarei biserici și confesiuni legitimu recunoscute dreptulu exercitiului rel. comune publicu și a-si ordena independente afacerile interne etc. înse remane supusa legilor comune de statu că și ori-care alta societate. După sancțiunarea legeri acestei în 25 maiu 1868 esîndu încă 3 legi referitorie la dreptulu matrimoniale ¹⁶⁾

¹⁵⁾ Wiener Zeitung 1862 Nr. 47, 48.

¹⁶⁾ Österr. Reich — ges. Blatt 1868 Nr. 47 in Archiv. Bd. 20.

referinți'a seoleloru catra beserica¹⁷⁾ si legea despre relațiunile interconfesiunali ale cetatieniloru.¹⁸⁾ Aducerea acestoru legi si a altor'a dusera in fine la rezultatulu că sub pretecsu cumcă prin enunsierea dogmei de infalibilitate concordatulu nu mai pôte se stè, prin depesi'a din 30 Juliu 1870 se dechiară de stersu si proiectându-se legi noue cari se substitue concordatulu si pre lînga alte leg.¹⁹⁾ in 7 maiu 1874 se sanctiună legea despre determinatiunile si regularea referintieloru de dreptu alu besericei, care in articiulu 1 edise punerea concordatulu afara de potere.

Sectiunea I a legi se referè la oficiile si beneficiile eclesiastece éra II dispune despre esercitiulu potestatii eclesiastice a preotiloru. Sect. III contine determinatiuni referitorie la facultatile teologice si crescerea candidatiloru de preoti IV se referesce la societatile religiöse, V despre patronatu, VI despre parochie, VII despre averea besericésca, si a VIII despre administratiunea eclesiastica.

Altu-cumu stă lucrulu din cóce de Lait'a — in patri'a nóstra, unde Josefinismulu nu se inradecinăse asia afundu, desí se parea a fí recadiuta disciplin'a eclesiastica²⁰⁾ căci in Ungari'a dreptulu eclesiasticu e totu de-odata parte constitutiva a constitutiunei, si regele jurandu pre constitutiune jóra a aperá si dreptulu eclesiasticu. Regele Ungariei are inca de pre tempulu slui Stefanu si privilegie²¹⁾ conferite

17) idem ibid. Acésta lege lasa besericei numai instructiunea studiulu religiunei, éra in celealalte instructiunea e independenta dela influinti'a bes.

18) idem ibid. Nr. 49.

19) Legea despre recunoscerea legitime a confesiuniloru din 20 maiu 1874 etc.

20) Hergenröther T. II. P. 2. p. 865.

21) In intielesulu acestui privilegiu are regele Ungariei si dreptulu de a denumí pre epii rom. cath. si a cere confirmare dela Rom'a prin Nuntiatura; denumesce inse pre epii titulari fora

de Silvestru alu II in puterea caror'a cá apostolicu pôte ordená si dispune in loculu pontificelui in cele eclesiastece dupa cumu-lu vá indreptá darulu lui Domnedieu fația cu beseric'a; acestu dreptu fû recunoscutu si de Clemente XIII in person'a Mariei Theresiei. Privilegiulu acest'a apostolicu e totudéun'a de interpretaae stricta²²⁾ si nu i-s'a potutu conferí regelui si urmatoriloru cá se ordeneze si se dispuna in contra intentiunei, a scopului, a constitutiunei si a legiloru eclesiastice; de unde de sene urméza cá neci placetulu reg, nu pôte avé locu fația cu dispusetiunile intreprinse din partea besericeii, si desí se parea a fí esistatu acest'a mai inaiute s'a stersu²³⁾ prin Ordinatiunea imper. din 18 si 23 cprilie²⁴⁾ 1850 si prin concordatu (art. 2) s'a edísu comunicatiunea libera. Cu stramutarile din 1848 constitutiunea a devenitu parlamentara, ministeriulu, care mai inainte erá respundiatoriu uumai regelui a ajunsu a fí respundietoriu si dietei, si fația cu acét'e beseric'a catolica nu-si mai forméza pretensiune dupa-ce s'a edísu egalitatea conf. prin articulu de lege 20 din acelasi anu, deci placetulu ministriloru unui statu neconfesiunale nu pôte se esiste fația cu bes. cat., — cá-ci ei suntu mandatarii statului neconfesiunale, si totusi s'a incercatu éراسi introducerea lui prin emisulu ministeriale din 10 aug. 1870.

Incátu pentru concordatu acest'a necaiurea nu a detrasu din drepturile istorice ale regelui Ungariei cu atatu mai puçinu ale urmateriului apostolicu alu s. Stefanu, si totusi dela

infulntia papale, éras pe coadjutori cum jure succesionis i confirma pontificele, regele are si dreptulu de stramutare, inse cere deslegarea de Papa.

²²⁾ Vering op. c. C. I. §. 40.

²³⁾ Prin emisiunea ministeriale din 1870, 10 augustu s'au facutu éراسi pasii de a-lu introduce.

²⁴⁾ Hergenröther P. 2, T. II. p. 866.

anulu 1860 s'au adusu mai multe legi, ²⁵⁾ cari taia in ambitulu eclesiasticu. ²⁶⁾

1. Prin legea despre treceri se statori cá, pre candu mai inainte dupa articlulu 13 din 1790 trecerea unui cat. la protestantismu se potea si oprí, prin legea de fația trecerea acést'a dupa presentarea de doue-ori a respectivului cu 2 martori inaintea preotului preavutu se fia libera cá si a protestantiloru la catolicismu (art. LIII. din 1868.) La inchiarea casatoriiloru miste se cera promulgarea de ambe partile, inse in casu de denegare din care-va parte e de ajunsu denegarea contestata prin 2 martori si casatori'a se póte inchiá inaintea ori carui preotu. (§. 11.)

Dupa articlu 26 din 1790 §. 15 si art. 3 din 1844 crescerea tuturoru prunciloru din casatoriile miste déca tatalu erá catolicu avea se fia catolica, ér' déca mam'a erá catolica, numai fetele se cresceau in religiunea catolica, dupa legea din 1868 crescerea se face dupa genu fora respectu la ori si ce reserva si invoiele.

Prin legea noua (art. LIII. 1868) se sterse obligatiunea respective oprírea protestantiloru impusa prin art. 26 din 1790 §. 17 fația cu serbatoriele si inmormentariile catoliciloru.

2. Dupa art. 26 din 1790 §. 17 in procese la casatoriile miste partile aveau de a se indreptá la forulu matrimoniale eclesiasticu, legea nóua conce departii protestante recursulu la forulu civile in Ungari'a si decisiunea adusa in unu foru e de a se comunicá cu celualaltu in 30 de díle, cându

²⁵⁾ Legea despre trecerea dela o confesiune la alt'a (LIII) despre casatoriile miste si crescerea prunciloru din acestea, serbarea serbatoriloru bes, despartirea casatoriiloru miste, legea de instructiune etc. (legea pentru egala indreptatirea nationale art. XLIV. din 1868 dupa care 'si conforma besericele limb'a instructiunei si oficiósa.)

²⁶⁾ Hetgenröther II, 2, p. 867.

partile suntu obligate fia-care prin decisiunea adusa dupa dreptulu besericei sale; §. 1. 2. art. LIV. C. II. §. 22 concede competinti'a forurilor ecclesiastice numai fația cu obligatiunea casatoriei, tóte urmarile de aci cadu in competinti'a forului civ.

3. Legea scolastica noua concede parochieloru conf. radicarea si sustienerea de scóle conf., inse in casu déca nu corespundu legeri, indreptatiesce pre statu a le prefaca in scóle comunali fora caracteru confesiunалу.

4. In legatura cu acestea se mai introdusera la anulu 1868 si legea pentru aperiarea tieriei²⁷⁾ obligatoria si pentru candidatii de teologia. In puterea acestei'a candidatii de teologia inrolati se lasa cu licentia se absolve, éra déca s'au ordinaru se inscriu cá atari si in casu de lipsa suntu obligati a intrá cá capelani castrensi [§. 25] [conf. si §. 27 de invetiatori.]

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fația cu tóte legile aceste incepuse a se redicá din partea rom. catoliciloru inca de pre la anulu 1867 nesuinitiele pentru autonomi'a besericei catolice si inca cu atatu mai potentiatu cá protestantii, si greco-orientalii (romani si serbi) in parte inca de pre la 1790 se bucura de pusetiune autonoma in afacerile sale ecclesiastice — inse pre lãnga tóta aplecarea aretata si din partea regimului — pre câtu de cu mare bucuri'a a fostu intempinata ideea autonomiei si din partea archiereiloru catolici,²⁸⁾ pre atátu de tare stag-

²⁷⁾ Art. XL. din 1868.

²⁸⁾ Conf. „Sionulu românescu din 1867 p. 223. Decursulu misicariloru pentru autonomia e descrisu si la Kazaly o. c. §. 328; Szerey o. c. §. 253—255. — Pasii de incercare au inaintatu dela initiativ'a data prin ministrulu de cultu si intractiune br. Eötvös cu epistol'a sa din julu 1867, încátu la anulu 1869 s'a tienutu prim'a adunare, care a si satoritu modulu de alegere la congresulu autonomu cat.; acest'a fú si intaritu de Maiestatea s'a re-

néza éراسi dela anulu 1871 incóce, cu tóte ca dupa articlulu XX alu legeri din 1848 si beseric'a catolica ar' avé dreptulu deimpreuna cu greco-catolicii a se bucurá de acele drepturi autonome, cari i competu nu numai dupa pusetiunea sa, ci si din principiulu egalei indreptatíri a confesiuniloru din patria.

Abia in partea Transilvana a succesu rom. catoliciloru a introduce de nou la anulu 1873 congresulu autonomicu, carele constandu din $\frac{1}{3}$ parte clerici si $\frac{2}{3}$ parti laici sub conducerea eppului 'si estende activitatea s'a la totu ce nu cade in afacerile despre credintia, liturgía, regimulu si disciplin'a eclesiastica.²⁹⁾

Pre urm'a romano-catoliciloru vréndu a pasí si romanii greco-catolici in contenuu si-au manifestatu dorinti'a de autonomía, pre care o avuse mai inainte dupa constitutiunea

BCU Cluj / Central University Library Cluj

gele inca in 25 octomvre a aceluasi anu. — Pre basea acestui statutu electoralu convocandu-se reprezentantii rom. si grec. catoliciloru la an. 1870 pentru organisarea autonomiei besericesci s'au tienutu siedintie dela 26 oct. 1870 pâna la 30 martiu 1871, candu alegandu-se o comisiune de 12 sub conducerea primatelu Ungariei s'a insarcinatu cá se substérna regelu proiectulu de organizare alu autonomiei catolice spre inalta aprobare, inse dorere cá dest comisiunea inca in juniu 1871 si-a implenit insarcinarea, proiectulu nici pana astadi nu si-a capetatu inalt'a aprobare. Façia cu incercarile acestea romanii gr. cat. nu luara parte activa ci prin trei reprezentanti din dieces'a Urbei mari presentara una forma de memorandu ceréndu convocarea unui congresu alu romaniloru gr. cat. care se decida in ce corelatiune se participe la congresulu catolicu etc. Conf. reportulu acestoru represent. din 2 nov. 1870.

²⁹⁾ Congresulu acest'a-si are comitetulu seu directiunale din 24 de membri, 8 eclesiastici si 16 mireni, alu carui cercu de activitate e regulatu prin una instructiune de 28 §§; sub control'a adunarei generali administra averea comune, ordena afacerile scoastice si alte afaceri autonome.

bisericeii sale³⁰⁾ ba in dieces'a Gherlei la anulu 1874 se sî intreprinse tienera sinodului diecesanu luandu initiativele de a se repune pre basea vechia sinodale si proiectandu pasii in cele esterne administrative, cari déca nu ar' fi devenitu impiedecati de regimu sub pretestu cã *dreptulu de a adunã atari sínóde se cuvine Măiestatei s'ale*, — ar' fi fostu in stare a reabilitã multe intogmiri salutarie.³¹⁾ Nesvinti'a parentiésca a zelosului eppu Ilustris. Michaelu Pavelu a fostu salutata cu via placere si indestulare din partea credentiosiloru greco-catolici.

³⁰⁾ Conf. §: 48.

³¹⁾ Motivele cu cari sustiene regimulu pretensiunea s'a de a suspende si sistã efaptuirea celoru espuse in statutulu proiectatu de acestu sinodu diecesanu — nu suntu sustentabile nici dupa principiulu dreptului ecles. neci dupa cele ale dreptului de statu, dar' neci din acelu punctu de purcedere cã romanii gr. cat. suntu uniti cu biserica romana si concediendu — dupa cum dice script'a minist. — diecesei de Gherl'a atare dreptu, s'ar' face anomalia fația cu alte diecese. Afirmatiunea cu atatu mai puçinu póte se stè, cãci tienera sínódeloru in biserica preste totu, si in speçie in cea orientale, nu e anomalia, ci din contra se impune prin ne-numerate canóne si constitutiuni; apoi si alt'cumu romanii gr. cat. uniti cu Rom'a, nu au abdisu de neci unulu din drepturile autonomiei bisericesci, acestea s'au conservatu cá neviolabile atãtu din partea pontificiloru rom. cãtu si de domnitori, regimele si legile de mai nainte, si s'au garantatu de pre inaltulu tronul alu domnitoriului prin egalea indreptãtirea; tienera acestor'a o impune chiar' desvoltarea seclului, urgenti'a referintieloru incurcate si necesitatea tempului.

Rogatiunea unui preot.

Dómne sante din naltíme, ce cu man'a-ti indurata
Guvernezi lumi fara numeru si firea nemesurata;
Ce-ai creatu si sustieni tóte in deplina armonia
Prin legi tainice de tine hotarite pe vecia;
Tu, ce-ai dísu sórelui mandru se lumine, se 'ncaldiésca,
Si pamentului estu rece se dé róda, se 'nflorésca,
Si-ast'feliu, dela miculu verme, pân' la omulu desvoltatu,
Ai prescristu la tóte 'n lume calea ce au de urmatu:
Multiemita in veci tte, oh! eterne creatoriu,
Cà te-ai uitatu si spre mine din alu teu tronu lucitoriu,
Si-o turma mi-ai datu in grigie a t'a turma sufletésca,
Seo aperu in credinti'a si in lege-ai stramosiésca;
Seo ferescu de reu, — spre bine se-o indreptu cu-alu meu cuventu
Se-o facu fericita 'n viétia, si din colo de mormentu...

Dar' vai! precându tóte in lume, róu'a, florile din vale,
Stelele, ceresculu sóre — se supunu vointiei t'ale:
Omulu calca nu odata intieleptele-ti mandate,
Lasa calea datorintiei, si pe alte cài se-abate.
Ast'feliu si eu, vai, uitat'am de pazirea turmei t'ale,
Si-am cautatu numai de-a mele interese personale.
Biat'a turma! unde-ajunse prin a mea neingrigire!
Vai, acum'a o vedu, numai, câtu de-aprópe-i de perire.
Lupii pândescu cu gramad'a s'o apuce 'n a'loru ghiare:
Déca nu eu, — cine 'n lume i-a fi zidu deapereare?
Potu s'ascepte vre unu bine turmele fora pastoru
Si pastorii fora sufletu, ce uita de turm'a loru? . .

Tu mi-ai datu in grigie, Dómne, asta turma mititea,
Si vei cere dela mine acusi séma despre ea.
Ce voiu scí se-ti respundu óre in diu'a de judecata,
De va perí pe cài rele, séu de lupi va fi pradata? . .
Nu! eu nu voiescu se piéra, cà-atunci si eu sum pierdutu!
O! dar' nu e tardiu óre? Mai potu inca se-i ajutu? . .
Eu sperezu in tine, Dómne! imperate-alu meu cerescu!
Tu te uiti cu indurare la cei ce se pacaescu,
Erti loru, cându te róga sinceru, si-i redici déca-au cadíutu.
Dómne! érta-mi deci si mie nepasarea din trecutu,
Si-mi ajuta, rege sante, alu pastoriloru pastoriu,
Ce n'am facutu pân' acum'a, se potu face 'n viitoriu:
Se lucescu in fruntea turmei, cá luceaferu 'ntre stele,
S'o indreptu mereu spre bine, s'o abatu de pe cài rele;
Si-aperandu-o de lupi lacomi si de ori-ce reu lumescu;
S'o conducu la fericire, in locasiulu teu cerescu.

Predica la inmormntarea unui fruntasu din parohia.

„Isvorul intieptiun-i cuventulu lui
Domnedieu intru cele inalte si
coile lui porunci eterne.“ Is. Si-
rachu I. 5.

Datorii de sfatu ai poporului nostru, ómenii intiepti si harnici, pe dí ce merge se rarescu totu mai tare din sfururile celoru vii. — Arborele puternicu, cu crengile s'ale imprasciate, apara si scutesce multe surcele tinere si fragede de ventu si fortuna impregiurulu seu, si candu fortun'a si mai puternica doborá la pamentu pre acestu arbore atunci, si surcelele din pregiurulu acelu'a suferu multu fórte multu prin pierderea lui. Ast'feliu omulu harnicu si intieptu scutesce si cresce pre langa sine pre multi mai teneri si mai debili decâtu densulu si candu mórtea mai neinduratória cu suflarea ei ghiaciósá doborá la pamentu pre acestu binefacatoriu, atunci fii sei iubiti si toti acei'a, cari l'au incungiuratu si au gustatu din benefacerile lui, suferu o lovitura dorerósá prin pierderea lui trista.

La un'a asemenea trista intemplare ni-am coadunatu si noi astadi Tr. A. unde unu parente de familia harnicu, pentru ace'a si iubitu de catra ai sei de catra toti, unu fruntasu alu parohiei acestei'a, unu povatiuitoriu intieptu alu mai multoru nepreceptu a incetatu din viétia.

Asié este!

Confratele nostru N. N. spre intristarea si dorerea, si spre daun'a nereparata a familiei s'ale doióse, spre jelea profunda a consangeniloru sei numerosi a trecutu la cele eterne, mai multu nu este. S'a mutatu la parintele eternitatei spre a-si luá resplat'a fapteloru s'ale.

Acést'a este sórtea toturoru moritoriloru pe acestu rotogolu, fía ei ori si câtu de intiepti si de harnici. Trecu cá norii potinti, cari dupa ce au scaldatu in plóia recreatória atâtea mii de erburi, frupte si plante, usiurati se ducu, se indepartéza din ce in ce depre orisonu, pana in urma se facu nevediuți.

Si déca mórtea ni este atâtu de comuna tuturor'a, penþuce dara aci la fratele nostru N. N. ne intimpina atât'a

jele neindatinata, atâtea suspine si amaratiune intre iubiti
sei consangeni si amici, nu numai ci intre toti cunoscutii
ma chiar' si intre toti credintiosii parohiei acesteia? Oh!
pentru că fericitul in Domnulu a fostu intru adeveru unu
omu intieptu si harnicu, si Dómnne! multu esprimu Tr. A.
aceste dóne cuvinte scurte: „intieptu“ si „harnicu.“ Acelu
moritoriu, care le posiede pre aceste dóne insusiri nemoritó-
rie — dícu nemoritorie, că-ci fruptele acestor'a nu se finescu
cu mormentulu, ci ele remanu chiar' si dupa mórtea acelu'a
care le-a eluptatu, remanu si fericescu nu numai pre fiii,
nepotii si stranepotii repausatului, ci de multe ori se estindu
chiaru si spre societatea omenésca, acelu'a dara, care le po-
siede pre aceste dóne virtuti frumóse: este unu lucéferu lu-
minosu, unu sóre benefacútoriu in midiloculu altoru mori-
tori.

Si cum asiu poté da eu óre mai cuvenintiósá onóre din
urma acestui poporanu iubitu alu meu, acestui confrate demnu
de onórea nóstra a toturor'a, de câtu vorbindu, asupr'a reci-
loru lui oseminte, despre intieptiunea si harnici'a adeverata?

Voiu aretá dara Tr. A. că: I. numai ace'a este intie-
ptiune adeverata carea ne conduce la fericirea adeverata;
si a II. numai ace'a este harniciá adeverata, carea ne căs-
tiga ace'a fericire. — Fíti — ve rogu — cu luare amente!

Éra tu Ddieule, isvorule alu intieptiunei nemarginite,
vérsa, — Te rogu — darulu teu in cuvintele mele, cá acele
se póta inaltíá mintea si anim'a auditoriloru mei la intiept-
tiunea T'a fericitória.

I.

Multi moritori se tienu a fi intiepti, ba pana acolo
mergu cu intieptiunea s'a acesti vermuleti ai pamentului,
in câtu nu se sfescu a trage la indoiefa chiar' si
esistinti'a celui Atotu-potinte, a Creatorelui seu. Oh! vai de
scienti'a, vai de intieptiunea — dar' vai si de sufletulu loru!
Dís'a nebunulu intru anim'a s'a: „nu este Domnedieu!

Déca — dupa mintea loru ratecita — nu este Domne-
dieu, díca ei, acesti nebuni fanatici, poruncésca unui firu de
érba cá acelu'a se ésa din pamentu, se resara; unui mugure,
că acelu'a se impupésca, se infiorésca si se aduca fruptu; séu

unui singuru graunte de grâu, cá acel'a se putrediesca in pamentu, apoi chiar' din ace'a putrediene se face coltiu, se resara si se aduca dieci de grauntie spre nutritie peccatosiloru de ómeni! Séu afle midilóce cu intieptiunea loru órba cu carea le place a se falí atátu de multu, afle midilóce si intogmésca aerulu cá se ne mérga mai bine tempulu, se nu vedemu in tóte partile, ori incatrau de ne-amu intórce privirile nóstre totu numai lipse si neajunse si miseria generala pretotindenea!...

Semne aceste din urma Tr. A. cá de candu si-a intorsu omulu, acestu nepotentiosu si bolatecu mintea s'a dela Ddieu, de atunci nu-i merge bine, pentru cá Ddieu inca si-a intorsu de catra dinsulu binecuventarea si darurile s'ale.

Inse pentru ce óre se fia data intieptiunea in omu, acést'a schinteia domnediesca, care-lu distinge pre acést'a de catra tóte vietuitórele pamentului si-lu face coron'a intregi creatiune? Óre nu pentru ace'a, cá omulu prin intieptiune se cunósca tóte midilócele, câte i potú veni sub dispuetione si se le scia folosí pre acelea acomodatú spre ajungerea unei fericiri óre-carev'a si inca a unei fericiri adeverate, stabile, si carea se-lu multiemésca pre deplínu? Si ace'a intieptiune, carea nu te scie conduce la un'a atare fericire, indegetata aci, si nu-ti sci aretá midilóce coresponditóre spre ajungerea acelei'a, este ea óre intieptiune? Oh! ba nu! Ea este o ratecire a mintiei, unu morbu fatalu alu creriloru care te face celu mai nefericitu pe faci'a pamentului.

Dar' se vorbimu mai apriatu!

Totu moritoriulu de pre faci'a pamentului doresce fericire, dupa ace'a i insetéza sufletulu, la ace'a i suntú indreptate tóte dorintiele tóte oftarile animei s'ale incepéndu dela fragedele teneretie pana la marginea tristului mormentu. E bine! Incepu dara cu totii a-si cercá noroculu, alérga dupa fericire, care dupa planurile s'ale. Cei mai multi moritori credu a-si gasí fericirea adeverata — in lume, in averi, in a mancá si a bé, in petreceri si bucurii pamentene, si acesti'a suntú cei mai nefericiti.

Da Tr. A.! o repetu cá ei suntú cei mai nefericiti, cá-ci ei cercá fericirea acolo unde intru adeveru fericire adeverata,

stabila si care se le multumésca predeplinu anim'a, nici candu nu voru gasi, ci numai o umbra de fericire, o umbra amagitoria, o naluca, carea pentru insielatiunile s'ale frumóse si dulci la parere, cere o respłata dela noi nemarginitu de mare, unu pretiu nespusu, cere se-i jertfimu sufletulu nostru salutea aceluia.

Au póte-se óre, fericirea adeverata gasi in lume, unde nici unu bine nu este fara de grigia, nici o bucuria fara intristare, nici o dulcétia fara amaratiune, nici o viétia fara necasuri, doreri si suferintie? Póte-se gasi in avere, carea in tóta viéti'a ne fragmenta, ne intristéza scadiendu din ce in ce din manile nóstre; ba si de ne petrece pana la mormentu acolo ne lasa singuri si seraci se trecemu pragulu intunecosu si tristu alu mormentului numai cu o biétu pánzutia pe fačia si patru scanduri tacute si triste? Potemu gasi adeverat'a fericire in sanetate, carea ni este amenintiata in totu momentulu aci de ventu, aci de caldura, aci de frigu, aci de nenumerate slabitiumi si morbi? Potemu gasi óre adeverat'a fericire in sírul lungu alu némuriloru numeróse, cari pana ce suntemu in viétia si poternici de a le ajutá ne incungiura cu tóta iubirea, cu tóta onórea, inse déca a esítu sufletulu din noi, toti se intorcu cu unu feliu de grétia de catra trupulu nostru sdruncinatu si schimositu prin dorerile mortei?

Oh ba nu!

Nici unde pre pamentu nu potemu gasi fericirea adeverata.

Viéti'a? Este unu abure care se aréta intru puçinu, apoi piere. ¹⁾ Sanetatea? „Anii nostri cá unu paingenu s'au socotitu.“ ²⁾ — Averea? „Celu avutu cá flórea erbei va trece, cá au resaritu sórele cu arsitia si a uscatu érb'a si flórea ei a cadiutu si frumseti'a façiei ei a peritu: asia si avutulu se va vescedi intre âmbletele s'ale.“ ³⁾ Bucuri'a? „Bucuri'a mai pre urma se întórce in plansu; si in veselìa se amesteca intristare.“ ⁴⁾ Fii? Consangeniile numerosi? Te dau uitarei —

¹⁾ Iacobu VI. 14.

²⁾ Ps. LXXXIX. 10, 11.

³⁾ Iacobu I. 10. 11.

⁴⁾ Pild. Sol. XIV. 13.

ne dăce esperinți'a — indata ce ai disparutu dintre densii si in locu se-ti pomenésca sufletulu între rogatiunile s'ale séu se dé un'a santa misa pentru repausulu liniscitu alu acelu'a, se dau póte la certe pentru averea remasa si căscigata de tine cu atâtea grigi, ostenele si sudori crunte....

Asié este Tr. A.!

Viétiá, sanetate, avere, bucuría si némuri numeróse totu atâtea visuri insielatórie; cari trecu cu repediune pre langa noi lasandu-ne singuri in sinulu rece alu mormentului si trecu, se ducu, cá se adhie pre braçiele s'ale de spuma pre alti moritori.....

Fórte frumosu si nimeritu descrie desiértatiunea fericirei pamentesci cardinalulu Joanu de Geissel, arhiepiscopulu de Coloni'a intr'o epistola a s'a din anulu 1859. „Omulu — scrie acestu literatu — 'si intipuesce, se-si faca unu paradisu, pamentulu se-lu prefaca in ceriu plinu de flori si de placeri. Inse câtu de trista e nalucirea acést'a, câtu de golu paradisulu acest'a si câtu de miseru acestu ceriu intipuitu! Prin paradisulu acest'a totu se mai téraie sierpele, carele aduce mórtea; si in florile aceste traiesce vermele putrediei. Si cu tóte placerile pamentesci si aceste placeri a le mari cu totu ce póte, numai scienti'a, artea si industri'a, póte ar' fi atunci in fapta a se numí fericítu? Nici odata? Pentru cá ace'a un'a, fara de carea tóta fericirea statornica remane in veci neajunsa. Norocirea lui e desiértatiunea desiértatiuniloru, placerile lui suntu numai amaratiune si necasulu sufletului.¹⁾ Pentru cá ori cu câtu sirguintia venéza omulu placerea, la tóta gustarea ei din dereptu si-i se uita in cup'a placeriloru in carea i numera totu picurulu.“

Ve intrebu acumu Tr. A.! óre adevérata este o întiepletiune cá ace'a, carea numai la o ast'feliu de fericire scí indreptá pre omu, in care este mai multa amaratiune decâtu dulcétia? Oh ba intru adevéru nu! Intiepletiunea adevérata nu-si ie inceputulu de pre pamentu; ea se deriva din regiuni mai inalte, are o origine cu multu mai marétia, cu multu mai sublima decâtu lucrurile umane. Ea descinde dela Domnedieu si se reduce éراسi la Domnedieu. Domnedieu e

¹⁾ Ecles. II. 11.

isvorulu ei si scopulu finale. „Isvorulu intieptiunei cuventulu lui Domnedieu intru cele inalte si căile ei porunci eterne.“¹⁾ Va se dîca: dela Ddieu se incepe din Domnedieu purcede si in Ddieu 'si afla scopulu finalu.

Si ôre pentru ce Tr. A.!? Din ace'a simpla cauza, că si fericirea, dupa care oftéza in continuu si cu atât'a sete sufletulu omului si fara carea nici candu acest'a nu se pôte semtî indestulitu si in deplinu multiumitu inca se afla in isvorulu nemorirei si alu dulcetiei in Domnedieu. Dà-i sufletulu teu ori căta avere, ori căta dulcétia este in lume si totusiu nu se va semtî indeplinu multiumitu asia, că se nu mai dorésca nemic'a. De esti invetiatu, ai dori se fii si mai invetiatu; — de esci onoratu ai dori se fii si mai onoratu, — de esci potinte ai dori a fi si mai potinte. Chiar' de ai poté cuceri lumea intréga se fia a t'a, ajungandu la marginea lumiei te-ai necaji, cum de nu mai este si o alta lume că se o cuceresci si pre ace'a, că Alesandru celu mare, care in triumfele s'ale reportate asupr'a lumiei intregi cunoscute pe atunci, ajungandu la malulu Oceanului si nepotendu strabate mai departe, a plansu, că lumea ar' fi prea mica pentru elu si elu nu ar' mai avea nemicu de cuceritu. Si ôre de unde atât'a doru, atâtea oftari neintrerupte si fara de capetu a le sufletulu nostru? De acolo, că sufletulu nostru este cu multu mai pre susu, cu multu mai sublimu, decâtu se se indestulésca cu pamentulu. Aiurea este fericirea lui, acolo susu la Ddieu si in Ddieu; si pana atunci, pana ce va ajunge acolo, nu se va semtî indestulitu si fericitu. „Capetulu vostru e viétia eterna.“²⁾

Se ve aretu cu unu esemplu Tr. A.! „Uita la pesce, cătu de sprintenu si voiosu innóta prin apa. Scóte-lu afara pune-lu pre verdétia prospeta, dà-i mancare in prisosintia. Se semte elu bine pre lînga aceste? Cum se trapeda svercolesce si sucesce pana ce a ajunsu éra la apa. Pentru ce? Pentru că ap'a e elementulu seu si pescele e creatu că se traiésca in apa, precum paserea in aeru. Elementulu teu Iub. Crestinu in carele singuru poti trai indestulitu e Ddieu!“³⁾

¹⁾ Is. Sir. I. 5. ²⁾ Rom VI. 22.

³⁾ Unu scrietoriu besericescu.

Éca singur'a nóstra fericire Tr. A.! Si ce fericire?

Sant'a Catarina de Sien'a fiindu odata între rogatiunile s'ale cu sufletulu seu în glori'a cerésca, vedîu misteriiile lui Domnedieu. Dupa ce reveni din estasu, începû a plânge si plânsè în trei dñle si trei nopti ne'ntERRUPTU si celor'a ce se miráu de portarea ei le dîse: Nu ve mirati de ace'a, ci mai vertosu ve mirati cà nu mi se despica pe fîa-care dî anim'a candu cugetu la marirea ce am gustatu si acum'a éراسي me vedu pre pamentu în acést'a vale a plangeriloru.

Ace'a întieptiune dara Tr. A.! carea ne póte conduce la ast'feliu de fericire si numai ace'a este întieptiune adeverata.

Si unde se afla depusa ace'a întieptiune santa? Se afla în descoperirea domnedieésca cuprinsa în sant'a scriptura si traditiune ambele concrediute prin Mantuitoriulu lumei Is. santei mamei Beserice spre talcuire si invetiarea credintiosului poporu. Séu mai pre scurtu: Poftesci întieptiune? „Tiene poruncile si Domnulu ti-o va da tie.“¹⁾

Repausatulu în Domnulu¹⁾ s'a nisuitu în tóta viéti'a a-si eruá întieptiune din legile si invetiaturile cele sante a lui Ddieu. Séu cum s'ar' poté esplicá altcumu diliginti'a cu carea cercetá elu sant'a beserica? pietatea, cu carea se rugá; atentiunea cu carea ascultá santele invetiaturi? De unde resemnatiunea în voi'a lui Ddieu chiar' si în necasurile s'ale cele mai grele? Si de unde acele consolari întiepte, cu cari sciá elu linisci si impacá cu sórtea s'a chiar' si pre cei mai necajiti din parochi'a acést'a? Numai si numai din întieptiunea basata pe religiunea cea santa a lui Ddieu. Si acum acestu sufletu nobilu s'a dusu, condusu de acea întieptiune spre a-si luá respalata fericirea cea neimbetranitória.

Si voi Tr. A.! totu-de-a-un'a ve nisuiti a ve cercá întieptiunea vóstra în legile cele sante ale lui Domnedieu, si déca o veti aflá atunci si faptele vóstre le intogmiti dupa ace'a; lucrati cu diligintiua pentru sufletulu vostru, cà acel'a se ajunga la Ddieu, la tient'a s'a, cà-ci numai ace'a se póte numí harniciá adeverata, carea ne câsciga fericirea cerésca, despre ce în partea a

¹⁾ Is, Sir. I. 25.

II.

Aci ar' urmă se ve descriu in câteva'a cuvinte Tr. A.! că ce este harnici'a preste totu luata? Ce însemnéza a fi harnicu si inca purcediendu dela lucrurile ceste lumesci? Inse de lipsa este óre a ve aretá prin cuvinte harnici'a unui omu harnicu? Eu dícu că nu! Au dóra de lipsa este a in-frumsetiá cu cuvinte stralucite pre unu pomu incarcatu de fructe gustuóse si recreatórie? Nu este de lipsa de cátu a se apropiá, a privi la densulu si a gustá un'a dóue din frup-tele lui si se va poté convinge ori si cine care ar' dorí despre harnici'a acelu'i'a, cá-ci elu insusi 'si va aretá mai bine harnici'a s'a.

Ast'feliu stá lucruľu si cu omulu harnicu, nu e de lipsa se-lu laudi prin cuvinte frumóse, ci numai privesce la cas'a lui, la gradin'a lui séu la pamentele lui ori si unde pre o-taru si acele voru spune pre domnulu seu, cá-ci ele se de-stingu, se cunoscú dintre ale altor'a mai pućinu harnici. Séu intra in cas'a lui si acolo vei vedé avere, viétia, indestulire între lucru bucuría si fericire, încátu numai acést'a se póte acceptá dupa pusetiunea lui.

Inse tóta acést'a harnicia Tr. A.! fórté pućinu ajunge, e numai fumu si umbra, ma e periculósa pentru sufletu; déca nu este condusa de o alta harnicia mai inalta, mai ma-rétia, de harnici'a de a cáscigá cele ceresci. „Cautati impe-ratia cerinlui si aceste tóte se voru da voue.“¹⁾

Chiar aci gresiescu cei avuti, chiar' aci 'si periclitéza sufletulu. Ei suntu harnici faćia cu ceste lumesci si treca-tórie, dara numai faćia cu aceste inse faćia cu cele ceresci? Spre cáscigarea acelor'a nu le ajunge tempulu, nu le ajunge harnici'a. Si óre unde voru ajunge unii cá acesti'a cu har-nici'a s'a? La dís'a Mantuitoriului „Vai voué avutiloru! cá ve luati mangaerea vóstra; vai voué, cei cari sunteti acum satuli, cá veti flamendí; vai voué, cei ce rideti acum cá veti plánge si ve veti tângui!“²⁾ Nu pentru bunuri si fericire lumésca este creatu omulu. Au dóra pentru ace'a se-'si fi datu Parintele cerescu pre unulu nascutu Fíiulu seu iubit

¹⁾ Luc'a XII. 31.

²⁾ Luc'a VI. 24. 25.

rescumperare pentru noi, cá noi se avem bunuri pamentesci? Pentru ace'a se fi suferitu Is. atát'a umilire, atátea doreri crâncene si in urma mórtea cea mai rusnósá in muntele Golgot'a, cá noi se avem cu ce ne nesfatá, si imbuibá trupulu nostru, acést'a mancare a vermiloru? Fórte se insiéla acei'a, cari cugeta ast'felu si-si intorcu tóta ostenel'a spre ace'a, va se díca suntu harnici numai pentru ace'a, cá se fia fericiti numai aici pre pamentu.

Bunulu Domnedieu o alta fericire a creatu pentru omu acolo in ceriuri, in patri'a nemurirei, intr'acolo trebe se fia indreptata harnici'a nóstra.

Isusu erá odata pe cale cu invetiaceii sei. Cá unde? si pentru ce caletoriá? Ace'a totu crestinulu celu bunu o scie. Elu caletoriá pretutindenea, cá se invetie pre toti a-si cáscigá fericirea adevérata. De-odata intrá elu intr'unu satu si o muiere cu numele Mart'a 'lu primesce in cas'a s'a. Mart'a fiendu o económa fórte buna si harnica se nisuiá din tóte poterile cum de cum se-lu provéda pre Is. mai bine. Ea nu mai cugetá la cele ce vorbiá Isusu nemicu, baremi cá totu cuventulu ce sborá de pre busele lui sante erá o intieptiune spre indreptarea sufletului. Ea inse erá cu multu mai ocupata de grigile s'ale economice, decátu se fi fostu atenta la cuvintele lui Isusu. Marth'a avea o sora, cu numele Mari'a. Acést'a indata ce intrá Isusu in casa, se si pusé la petiórele lui si ascultá cu pietate cuvintele lui. Si candu Marth'a agrai pre Isusu cá se provóce pre Mari'a se-i ajute, cá-ci ea se ostenesce prea multu, Isusu i respunde: Marto! Marto! te grigiesci si spre multe te silesi, ci unu lucru 'ti trebuesce; éra Mari'a partea cea mai buna si-a alesu, carea nu se va luá dela dens'a." ¹⁾ Cum ar' fi dísu: tu Marto esci harnica, e bine! inse unu lucru 'ti lipsesce, fara care nu multu ajunge tóta harnici'a t'a. Grigi'a principalá se-ti fia despre sufletulu teu, in privinti'a mantuirei lui trebe se fii mai antaiu harnica, cá-ci numai acést'a este harnicia adevérata si salutará si Mari'a chiar' acést'a parte de harnicia si-o-a alésu si nici cá se va luá dela dins'a. „Doiósá e trasur'a din istori'a despre s. Bernardu si fratele seu celu mai te-

¹⁾ Luc'a X. 41. 42.

neru Nivardu. Bernardu erá in flórea vietiei s'ale unu barbatu teneru, frumosu, talentatu din o familia alésa — lumea 'lu îmbiá pre elu cu avere, marire, si cu posturi de onóre stralucite. Inse câtu tempu voru tiené tóte aceste? se întrebá elu pre sine: Viéti'a e scurta, lumea trece. Celu mai mare bine e acel'a pre care nú tí-lu potu rapí. Si ce feliu e acest'a? Unu bine, fačia cu care tóta pomp'a lunei e unu fumu usioru. Nici unu ochiu nu l'a vediutu, nici o urechie nu l'a audítu, si la anim'a nici unui omu n'a intratu. Unu doru cérésu 'lu apucá, si elu face marimosulu propusu se jertfi numai serviciulu lui Domnedieu. Densulu 'lu impartasiesce acel'a fratiloru si amiciloru sei, i aprinde de iubire catra cele ceresci, trei-dieci dintre ei, nobili, cavaleri teneri, ostasi betrani, invetiati si neinvetiati se lapeda de desfatarile lunei, de glori'a numelui loru, de tóte bunurile pamentesci, cá in unu desiertu aprópe nestrabatutu si numitu Citeaux, se-si petróca viéti'a in ajunu in privighieri sante, in rogatiune si recugetarea adeveturiloru eterne. Ei plecara in o dí pusa in anulu 1113, cu Bernardu in fruntea loru, catra care se mai alatura alaturara inca patru din fratii sei. La esírea dela castelulu parintiescu, diarira pre fratele loru celu mai teneru, care numai singuru mai remasa parentelui betranu si se jocá in acelu locu cu alti copii de etatea lui. Atunci Quido, celu mai betranu i díse imbraçisiandu-lu Remâni sanetosu iubite frate Nivardu, vedi tu acestu castelu frumosu si aceste tienuturi, tóte aceste voru se fía numai ale t'ale. „Ce?“ respuse baiatulu cu unu sentimentu carele nu dovedia nemicu copilarescu, „ce? voi ve luati ceriulu si mie 'mi lasati pamentulu! Ast'a nu e impartíre drépta.“ Din clipit'a ace'a nu l'au mai potutu oprí nici parentele seu nici consangeni, ci se duse si elu cu fratii sei in singuretate. ¹⁾

Éca Tr. A.! cum si-au iøgrigitu altii de sufletu? Cum au lasatu tóte bucuriele lunei si cu câta diligintia au lucratu pentru câscigarea fericirei ceresci? Acesti'a ni-au aretatu nóue, care este harnici'a adeverala pre pamentu? Adeca a tienea invetiaturile lui Isusu lasate si pastrate in sant'a beserica, a fí urmatori adeverati ai lui Isusu intru tóte

¹⁾ Unu scrietoriu bes.

faptele si cuvintele n6stre, a impleni cu scumpetate poruncile lui, in vi6tia a ne ingrigi totu-de-a-un'a mai inainte de cele domnedieesci, apoi despre celelalte; a ne ingrigi cu scumpetate despre sufletulu nostru c6 acel'a se ajunga la locul intemeiatu lui prin creatoriulu lumei; 6ca Tr. A! harnici'a adeverata, carea nu inc6ta cu mormentulu, ci chiar' din colo de mormentu incepe a-si revers6 asupra n6stra fruptele s'ale binefacatorie. Ac6st'a harnicia se fia intru voi in t6ta calea vietiei v6stre.

Ve-am aretatu dara Tr. A! c6 numai ace'a este intieptiune si harnicia adeverata, carea ne asigura fericirea cere6ca. Fiti dara — ve rogu — intiepti si harnici totu-dea-un'a fa6ia cu sufletele v6stre c6 in ori care 6ra de ar' veni m6rtea, pre acele totu-de-a-un'a se le afle curate de pecatu, si infrumsetiate cu fapte bune.

Repausatulu in Domnulu in acestu intielesu a fostu intieptu si harnicu. Elu si-a grigitu totu-de-a-un'a cu scumpetate at6tu de sufletulu seu, c6tu si de crescerea prunci-loru sei, c6 acei'a se se cr6ca in fric'a lui Ddieu, si si acum'a la trecerea s'a din lume, ori si c6tu de amara i-a fostu despartirea de so6i'a s'a credinti6sa, ori si c6tu de torturat6ria grigi'a de viitoriulu iubiteloru sei fii pre cari i lasa orfani, totusi nu s'a uitatu despre sufletulu seu ci s'a marturisiru si cuminecatu in Domnulu.

Treci dara suflete nobilu, sb6ra la parentele eternitatiei spre a-ti lu6 respilat'a osteneleloru t'ale. Aminu.

Vasiliu Criste
preotulu Zalnocului.

VIERSURI PENTRU OCASIUNI FUNEBRALE.

~~La m6rtea unui copilului seu copila.~~

Remasu bunu, o scumpa mama!

Eu me ducu, Domnulu me chiama;

Remasu bunu tata iubitulu!

6r'a de mersu mi-a sositulu.

Remaneti in fericire

Surori, frati plini de m6hnire

Eu me ducu pe cale grea

Aici nu ne-omu mai ved6!...

Dar' nu plângeti dupa mine,
Că-ci eu mergu unde-i mai bine;
Lumea-i plina de doreri,
Êr' ceriulu de dulci plăceri.

Aici plânsu, amaru si jele
Ar' fi partea vietiei mele;
Colo 'n ceriulu luminos
Me ascépta-unu raiu voiosu.

Remasu bunu dar' tata, mama!
Angerii in raiu me chiama.
Remasu bunu, scumpe sorori!
Io-mi ieu sborulu catra nori.

Remasu bunu, frati plini de jele!
Eu me ducu colo 'ntre stele,
Lasu pre veci viéti'a grea
Dar' in ceriu ne-omu mai vedé!..

BCU Cluj / *La juni si june.* library Cluj

Ce stati plini de-amaratiune
Impregiurulu estui (astei) june,
Ce se duce 'n alta tiéra
Se nu mai re'ntórne éra?

Ce ve miráti de-alui sórte,
Că l'a rapitu crud'a mórte
Din a vietiei scurta cale
In flórea etátii s'ale?

N'ati vediutu voi juni stejari,
Bradi in munte verdi si tari:
De unu fulgeru yiu loviti
Si-'ntr'o clipa, nimiciti?

Câte flori adi inflorescu
Êr' pe mani se vescediescu
De unu verme consumate
Séu de-unu viforu josu calcate?

Ast'felu — candu ne-ar' fi mai bine —
Mórtea négra adesu vine
Cu-a ei cósa 'ngroditóre
Si ne taie-a vietiei flóre.

Ast'a-i crud'a sortei lege!
Mórtea-i orba nu alege,
Smulge, rumpe si cosesce
Totu ce-'n calea ei gasesce.

Juni, betrani, seraci, bogati,
Chiar' puternici imperati:
Ea-i apuca 'ntr'-unu momentu
Si-i asiédia in mormentu ...

Inse ce-i mai bine óre:
A luptá aici sub sóre
Cu doreri necontenitu?
Séu de chinu a fi scutitu?

Cátu amaru si câtá jele
Câte lupte, fortuni grele,
Câte nopti de négra cétia
Ne ascépta in viétia!...

Fericitu e celu ce móre
In a vietii s'ale flóre,
Pân' a nu cunósce 'n lume
Nici a doreriloru nume!

Atunci sufletu-i se duce
Dintr'unu raiu in altu raiu dulce,
Cum in maiu o paserióra ..
Dintr'o lunca 'n alt'a sbóra.